

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PLASTYKI – klasa V

Przy ustalaniu stopni z plastyki brany jest przede wszystkim pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tego przedmiotu oraz indywidualne psychofizyczne predyspozycje i możliwości dziecka, jego motywacja, zaangażowanie w pracę, systematyczność i pilność, stosunek do zajęć, pozytywna postawa wobec przedmiotu.

➤ **KRYTERIA OCEN ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH:**

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności w zakresie podstawowych wymagań edukacyjnych przewidzianych programem nauczania danej klasy,
- mimo pomocy nauczyciela nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy, nie wykonuje ćwiczeń i prac plastycznych,
- wykazuje ciągły brak zaangażowania i chęci do pracy, nie przynosi materiałów na zajęcia,
- mimo usilnych starań nauczyciela wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu, w lekceważący sposób podchodzi do podstawowych obowiązków przedmiotowych i programowych,
- nie wykazuje woli poprawy oceny.

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- opanował wymagania podstawowe dla danej klasy w niepełnym zakresie; ma braki w wiadomościach i umiejętnościach, jednak nie uniemożliwiają one dalszej nauki,
- samodzielnie bądź z pomocą nauczyciela lub koleżanek i kolegów rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności, wykorzystując w stopniu minimalnym dostępne materiały i narzędzia pracy,
- pracuje niesystematycznie, prace plastyczne wykonuje rzadko, niestarannie i niezgodnie z tematem,
- stara się przestrzegać zasad BHP podczas działań na lekcji,
- w pracy grupowej realizuje zadania o niewielkim stopniu trudności, wykazuje niewielką samodzielność i zaangażowanie,
- wykazuje bierny stosunek do przedmiotu.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności (wymagania podstawowe dla danej klasy),
- w stopniu średnim opanował materiał objęty programem nauczania (braki w wiadomościach o charakterze szczegółowym),
- najczęściej jest przygotowany do lekcji (posiada wymagane materiały plastyczne, podręcznik, zeszyt),
- samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności,
- ma trudności z zastosowaniem, wykorzystaniem wiedzy teoretycznej podczas wykonywania pracy,
- posługuje się wybranymi środkami wyrazu i stosuje typowe, proste techniki plastyczne,
- realizuje większość prac praktycznych (prace często są niestaranne i nieestetyczne),
- wykonując prace poprawnie posługuje się różnymi przyborami i narzędziami,
- chętnie współpracuje w grupie,

- przestrzega zasad BHP podczas działań plastycznych,

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na oceny niższe oraz:

- opanował w dobrym stopniu wiadomości i umiejętności przewidziane dla danej klasy,
- potrafi wykorzystać w praktyce zdobytą wiedzę i umiejętności,
- zawsze przynosi na lekcje potrzebne materiały, podręcznik i zeszyt,
- właściwie posługuje się terminologią plastyczną i samodzielnie rozwiązuje typowe problemy,
- bierze udział w dyskusjach, najczęściej formułuje poprawnie wnioski, kojarzy fakty i dostrzega analogię,
- wkłada dużo wysiłku w wykonywane zadania i systematycznie pracuje na lekcjach, starannie wykonuje ćwiczenia obowiązkowe,
- świadomie wykorzystuje środki plastyczne i stosuje różnorodne, nietypowe techniki plastyczne,
- odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami oraz wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym,
- jest zaangażowany na zajęciach (udział w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów, najczęściej formułuje poprawnie wnioski, kojarzy fakty i dostrzega analogię),
- samodzielnie próbuje analizować i porównywać wybrane dzieła sztuki oraz wyrażać własne opinie na ich temat.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na oceny niższe oraz:

- opanował w bardzo wysokim stopniu wiedzę i umiejętności (wymagania podstawowe dla danej klasy i w niepełnym zakresie wymagania ponadpodstawowe dla danej klasy),
- opanował wszystkie określone w programie nauczania wiadomości i umiejętności oraz wykorzystuje je w działaniach plastycznych (stosuje z powodzeniem wiedzę teoretyczną, wykonując ćwiczenia praktyczne),
- bierze udział w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów, podczas których przekonująco uzasadnia swoje poglądy,
- potrafi porządkować własną wiedzę – kojarzy fakty i dostrzega analogie,
- analizuje i porównuje dzieła sztuki oraz wyraża własne opinie na ich temat,
- sprawnie operuje wybraną techniką plastyczną, efekt końcowy jego pracy twórczej zawsze jest zgodny z jej założeniami i tematem,
- estetycznie i starannie wykonuje pracę, poszukuje oryginalnych rozwiązań plastycznych,
- wykazuje się poczuciem odpowiedzialności za działania własne i grupowe,
- wykonuje prace dodatkowe, chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią (startuje w konkursach plastycznych, wykonuje gazetki szkolne i oprawę plastyczną imprez),
- przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na oceny niższe oraz:

- opanował w celującym stopniu wiedzę i umiejętności (wymagania podstawowe i ponadpodstawowe dla danej klasy),
- biegle posługuje się zdobytymi umiejętnościami oraz wiedzą, wykorzystuje je w praktyce, również w sytuacjach / zadaniach nietypowych,
- przejawia szczególne zainteresowania sztukami plastycznymi (np. przygotowuje referaty, prezentacje i pomoce dydaktyczne),
- wykonuje w sposób kompletny, estetyczny i zgodny z tematem oraz określonymi środkami plastycznymi wszelkie zadania, ćwiczenia i prace plastyczne, ponadto chętnie eksperymentuje z technikami plastycznymi,

- wykazuje bardzo duże zaangażowanie i twórczą inicjatywę w działaniach grupowych,
- bierze udział w konkursach plastycznych na różnym szczeblu i odnosi w nich sukcesy,
- analizuje i interpretuje dowolne dzieła sztuki oraz uzasadnia ich wartość artystyczną,
- wykazuje zaangażowanie i twórczą inicjatywę we wszelkich działaniach plastycznych na terenie szkoły oraz poza nią (jest w sposób zauważalny zainteresowany działalnością plastyczną),
- utrzymuje wzorowy porządek na swoim stanowisku pracy, w pełni przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami, dba o właściwą organizację miejsca pracy.

➤ **WYMAGANIA PODSTAWOWE I PONADPODSTAWOWE:**

Wymagania edukacyjne formułowane są w oparciu o podstawę programową oraz Program nauczania plastyki w klasach 4-7 szkoły podstawowej „Do dzieła!” autorstwa Jadwigi Lukas, Krystyny Onak, Marty Ipczyńskiej i Natalii Mrozkowiak (Wydawnictwo „Nowa Era”).

<i>Plastyka - klasa V</i>		
Wiedza i umiejętności ucznia - wymagania		
obszar	podstawowe	ponadpodstawowe
Uczeń:		
JĘZYK I FUNKCJE PLASTYKI	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady powiązań między sztukami plastycznymi a innymi dziedzinami sztuki • wymienia miejsca gromadzące dzieła sztuki • wyjaśnia, czym jest walor • podaje sposoby zmieniania waloru • wyjaśnia, czym jest gama barwna • wymienia i charakteryzuje rodzaje gam barwnych • tłumaczy, czym jest kolor lokalny i wskazuje kilka przykładów w najbliższym otoczeniu • wyjaśnia, czym jest tonacja • określa gamę barwną i tonację wybranych obrazów • tłumaczy, na czym polega kontrast barwny • rozróżnia i rozpoznaje na reprodukcjach różnorodne kontrasty kolorystyczne • sytuje epokę średniowiecza w czasie • wymienia cechy wytworów sztuki średniowiecznej • podaje przykłady dzieł sztuki romańskiej i gotyckiej • wyjaśnia, czym jest faktura • określa rodzaje różnych powierzchni na przykładach z najbliższego otoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kilka nazw wydarzeń artystycznych odbywających się w kraju lub na świecie • wyjaśnia, kim są kustosz, konserwator, kurator • wykonuje ilustrację do utworu muzycznego, wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne linie, plamy i barwy • stosuje walor w działaniach plastycznych odpowiednio do tematu i charakteru pracy • omawia wybraną reprodukcję dzieła pod kątem zastosowanych zróżnicowań walorowych, gamy barwnej, walorów barwnych, faktury • opisuje wpływ waloru na wymowę dzieła na podstawie reprodukcji obrazu oraz własnej pracy • porównuje wybrane dzieła pod kątem zastosowanych walorów barw • podaje przykłady różnych rodzajów gamy barwnej z najbliższego otoczenia • określa ramy czasowe okresu romańskiego i gotyckiego w sztuce • rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki średniowiecznej • wymienia przykłady wytworów sztuki romańskiej i gotyckiej z dziedziny malarstwa, rzeźby i architektury • porównuje faktury dwóch wybranych reprodukcji dzieł malarskich lub rzeźbiarskich • ocenia wpływ faktury na nastrój i wymowę dzieła na podstawie reprodukcji obrazu oraz własnej pracy • wyjaśnia, czemu służy stosowanie faktury w rysunku, malarstwie i rzeźbie • wyjaśnia funkcję formy w sztuce

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje poznane przykłady otrzymywania faktury w działaniach plastycznych • przedstawia przykłady faktury w rysunku, malarstwie i rzeźbie • wyjaśnia, czym jest forma • wyodrębnia i określa kształty przedmiotów z najbliższego otoczenia • tłumaczy, jaka jest różnica między formą płaską a przestrzenną • tłumaczy, na czym polega kontrast form w dziele sztuki • wyjaśnia, czym są proporcje form w dziele sztuki • sytuuje epokę w czasie (renesans) • wymienia cechy wytworów sztuki renesansowej • podaje przykłady dzieł sztuki renesansowej • wyjaśnia, czym jest kompozycja • wskazuje przykłady kompozycji centralnej w najbliższym otoczeniu • rozpoznaje kompozycję centralną w dziele sztuki • wymienia niektóre cechy kompozycji symetrycznej i asymetrycznej • wskazuje przykłady kompozycji symetrycznej w najbliższym otoczeniu • rozpoznaje układy symetryczne i asymetryczne na płaszczyźnie oraz w przestrzeni • wymienia cechy kompozycji otwartej i zamkniętej • wskazuje przykłady kompozycji otwartej i zamkniętej w najbliższym otoczeniu • określa rodzaj kompozycji wybranych dzieł malarskich • omawia cechy kompozycji statycznej i dynamicznej • podaje przykłady kompozycji statycznej i dynamicznej w najbliższym otoczeniu • wymienia elementy i układy tworzące kompozycję dynamiczną i statyczną • wskazuje przykłady kompozycji statycznej i dynamicznej w reprodukcjach wybranych dzieł • sytuuje epokę w czasie (barok) • wymienia cechy wytworów sztuki barokowej • podaje przykłady dzieł sztuki baroku • sytuuje epokę w czasie (klasycyzm) 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, czym się różni forma przestrzenna od rzeźby • porównuje formy dwóch wybranych reprodukcji dzieł malarskich lub rzeźbiarskich • ocenia wpływ zastosowanych kształtów lub brył na nastrój i wymowę dzieła na podstawie reprodukcji obrazu lub rzeźby oraz własnej pracy • rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki renesansowej • wymienia przykłady wytworów sztuki renesansu z dziedziny malarstwa, rzeźby i architektury • przedstawia rolę kompozycji jako środka wyrazu plastycznego • określa cechy kompozycji centralnej na przykładzie wybranej reprodukcji obrazu • wyjaśnia, czym jest akcent plastyczny • wskazuje w dziele akcent plastyczny • wskazuje różnice między kompozycją symetryczną i asymetryczną • omawia cechy kompozycji symetrycznej i asymetrycznej na przykładzie wybranych reprodukcji • wskazuje różnice między kompozycją otwartą i zamkniętą • przedstawia rolę kompozycji jako środka wyrazu plastycznego • porównuje wybrane reprodukcje dzieł pod kątem zastosowanej kompozycji • wskazuje różnice między kompozycją statyczną i dynamiczną • rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki barokowej • wymienia przykłady wytworów sztuki baroku z dziedziny malarstwa, rzeźby i architektury • rozpoznaje typowe cechy wytworów sztuki klasycyzmu • wymienia przykłady wytworów sztuki klasycyzmu z dziedziny malarstwa, rzeźby i architektury • wskazuje przykłady kompozycji rytmicznej w wybranych dziełach • omawia wybraną reprodukcję obrazu pod kątem zastosowanej kompozycji rytmicznej • wyjaśnia, jakie zjawiska można przedstawić na płaszczyźnie z zastosowaniem kompozycji rytmicznej • wskazuje podobieństwa między różnymi kompozycjami dzieł sztuki a układami form naturalnych
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy wytworów sztuki klasycystycznej • podaje przykłady dzieł sztuki klasycyzmu • wskazuje układy rytmiczne w najbliższym otoczeniu • rozpoznaje kompozycję rytmiczną w dziele sztuki • wyjaśnia, czym się charakteryzuje kompozycja rytmiczna • podaje przykłady różnych układów form w naturze 	
<p>KREACJA I TWÓRCZE DZIAŁANIA, INDYWIDUALNA I ZESPOŁOWA EKSPRESJA TWÓRCZA</p> <p>DOSKONAŁE- NIE UMIEJĘTNOŚ CI PLASTYCZ- NYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia obiekty na płaszczyźnie i w przestrzeni, posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego • podejmuje próby zastosowania elementów teorii w ćwiczeniach praktycznych • dostrzega wpływ faktury użytego podłoża na efekt końcowy działań plastycznych • stosuje w działaniach plastycznych różne narzędzia i podłoża oraz określone techniki i materiały • stosuje w swojej pracy barwy zróżnicowane walorowo • wykonuje pracę w wybranej gamie barwnej • posługuje się wybranym kontrastem barwnym w działaniach plastycznych • uzyskuje w pracy fakturę poprzez odcisnięcie przedmiotu, zastosowanie frotażu lub użycie form o określonych powierzchniach • projektuje przedmioty codziennego użytku • wykorzystuje zasady tworzenia kompozycji centralnej w działaniach plastycznych • stosuje kompozycję otwartą i zamkniętą w działaniach plastycznych • tworzy kompozycję symetryczną i asymetryczną, statyczną i dynamiczną za pomocą poznanych środków wyrazu • tworzy na płaszczyźnie układy z zastosowaniem kompozycji rytmicznej • wykorzystuje wybrane formy w działaniach plastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje elementy wiedzy teoretycznej w ćwiczeniach praktycznych • używa waloru w działaniach plastycznych odpowiednio do tematu i charakteru pracy • wykonuje prace dodatkowe będące uzupełnieniem treści poznanych na lekcji • wykorzystuje zdobytą wiedzę teoretyczną w pozalekcyjnych działaniach plastycznych • dobiera narzędzia i podłoża w zależności od charakteru i tematu wykonywanej pracy plastycznej • posługuje się właściwie przyborami i narzędziami plastycznymi • projektuje i tworzy dekorację według własnego pomysłu, twórczo wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne linie, plamy, barwy i kształty • wyraża w pracy plastycznej uczucia i nastroj za pomocą odpowiednio dobranych barw • stosuje w działaniach plastycznych różne gamy barwne i tonacje • stosuje różnorodne rodzaje kontrastów barwnych w działaniach plastycznych • tworzy z wyobraźni pracę plastyczną, twórczo wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne faktury • stosuje kompozycję centralną i akcent plastyczny w działaniach twórczych • w twórczy sposób stosuje odpowiednie środki wyrazu plastycznego do ukazania kompozycji otwartej i zamkniętej, statycznej i dynamicznej, symetrycznej i asymetrycznej • tworzy w określonej technice plastycznej pracę inspirowaną sztuką średniowiecza, sztuką odrodzenia, sztuką baroku i sztuką klasycyzmu, twórczo interpretując temat • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły (gazetki szkolne, dekoracje okolicznościowe) i regionu • przygotowuje się systematycznie do zajęć

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe narzędzia pracy plastyka i wykorzystuje je w swoich działaniach • tworzy w wybranej technice plastycznej pracę inspirowaną sztuką średniowiecza, renesansu, baroku, klasycyzmu • wykonuje element dekoracyjny, korzystając z podanych propozycji • utrzymuje w porządku swój warsztat pracy • stara się przestrzegać zasad BHP podczas działań na lekcji • prowadzi zeszyt przedmiotowy • stosuje się do zasad organizacji pracy • przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia • aktywnie pracuje w grupie • planuje kolejne etapy swojej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z przekazów medialnych oraz wykorzystuje zawarte w nich informacje w swojej działalności twórczej • potrafi właściwie wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną we własnej twórczości • operuje sprawnie wybraną techniką plastyczną • wykonuje oryginalne i pomysłowe prace zgodne z podanym tematem • wybiera technikę odpowiednią dla najlepszego wyrażenia tematu i analizuje ją pod kątem uzyskanych efektów plastycznych • tworzy prace, ujawniając bogatą wyobraźnię i zręcznie wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne środki plastyczne oraz fakturę podłoża • wykorzystuje dany rodzaj kompozycji oraz wybraną technikę plastyczną podczas tworzenia ilustracji • wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym • dba o staranne i estetyczne wykonanie pracy • prowadzi systematycznie zeszyt przedmiotowy • dokonuje ekspresji uczuć i nastrojów w pracy plastycznej za pomocą odpowiednio dobranych środków plastycznych • bierze udział w konkursach plastycznych przeprowadzanych na terenie szkoły lub poza nią • jest aktywny podczas lekcji, z zaangażowaniem dyskutuje o prezentowanych obiektach, bierze czynny udział w zajęciach plastycznych • organizuje poprawnie swoje miejsce pracy oraz przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia • efektywnie wykorzystuje czas przeznaczony na działalność twórczą • utrzymuje wzorowy porządek na swoim stanowisku pracy, zarówno podczas działań plastycznych, jak i po ich zakończeniu • przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami • przestrzega praw autorskich
--	---	---

➤ **KRYTERIA OCENIANIA PRAC WYTWÓRCZYCH:**

Prace twórcze oceniane są według ustalonych zasad podanych przed rozpoczęciem ich wykonania. Prace ucznia oceniane są za:

- zgodność pracy z tematem, bogactwo treści,
- wysiłek włożony w wykonanie pracy i w przygotowanie się do jej wykonania (przynoszenie odpowiednich materiałów i przyborów),
- poprawność wykorzystanych układów kompozycyjnych,
- trafność doboru środków artystycznego wyrazu,
- umiejętność posługiwania się daną techniką plastyczną,

- łączenie umiejętności praktycznych z wiedzą teoretyczną,
- kreatywność - sposób przedstawiania tematu, własna interpretacja postawionego problemu plastycznego, oryginalność realizacji danego tematu, stosowanie niekonwencjonalnych, twórczych rozwiązań, pomysłowość w doborze materiałów,
- efektywne gospodarowanie czasem przeznaczonym na ćwiczenia plastyczne,
- samodzielność pracy,
- indywidualne predyspozycje ucznia,
- dbanie o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy,
- estetyka pracy.

<i>Stopień</i>	<i>Wymagania</i>
1 – niedostateczny	Uczeń oddaje pustą kartkę, brak realizacji tematu i treści (uniemożliwia to określenie postępu realizacji).
2 – dopuszczający	Uczeń ilustruje temat w sposób prymitywny, stosuje najprostsze środki plastyczne (ołówek, kredka, 1-3 barwy), ma kłopoty z kompozycją.
3 – dostateczny	Uczeń obrazuje treść oszczędnie, ilość środków podstawowa, praca nadal uboga kolorystycznie, kompozycja prawidłowa, niestaranna, minimalny stopień kreatywności.
4 – dobry	Zakres realizacji tematu zadowalający, treść ciekawa, uczeń stosuje wszystkie znane środki plastyczne (na swoim stopniu edukacji), kompozycja prawidłowa; uczeń stara się wnieść do realizacji tematu własny pomysł, prawidłowo korzysta ze środków wyrazu.
5 – bardzo dobry	Treść bogata, uczeń aktywny w myśleniu, twórczy, stosuje znane środki wyrazu, kompozycja trafiona, kolorystyka ciekawa, prace biorą udział w wystawach szkolnych.
6 – celujący	Uczeń z łatwością realizuje tematy, zapełnia bogatą treścią, eksperymentuje sam w doborze kolorów, kompozycji i środków wyrazu, jest twórczy i pomysłowy, prace uczestniczą w konkursach plastycznych.

- Brak materiałów do wykonania pracy nie zwalnia ucznia od pracy na lekcji. Uczeń ma obowiązek pracować na materiałach zastępczych.
- Udział uczniów w życiu artystycznym i kulturalnym placówki, a także reprezentowanie jej w przedsięwzięciach o charakterze artystycznym może być nagradzane dodatkowymi ocenami.
- Udział uczniów w konkursach i innych pracach dodatkowych (np. projekty, prezentacje, wystawy) jest dobrowolny i nagradzany dodatkowymi ocenami.
- Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się, uczniowie z orzeczeniem o kształceniu specjalnym oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni. Nauczyciel dostosowuje wymagania w zakresie wiedzy i umiejętności w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono ograniczone możliwości sprostania wymaganiom programowym ze względu na deficyty rozwojowe. W ocenianiu uczniów uwzględnia się szczególnie:
 - udzielanie wsparcia, zachęty i pomocy w osiągnięciu przez uczniów sukcesu,
 - zwiększenie ilości ćwiczeń potrzebnych do opanowania umiejętności,
 - wydłużenie czasu przeznaczonego na wykonywanie ćwiczeń praktycznych, zadań i prac plastycznych,
 - dzielenie ćwiczenia złożonego na proste etapy i ocenianie ich etapami,
 - zwolnienie z realizacji ćwiczenia, którego wykonanie sprawia uczniowi trudności,

- odczytanie na głos poleceń dostarczonych innym uczniom w formie pisemnej,
 - zadawanie większej liczby prostych pytań zamiast jednego złożonego,
 - liberalne ocenianie wytworów artystycznych ucznia (zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zadania, niż ostateczny efekt pracy i jej estetykę); podczas oceniania zwracanie przede wszystkim uwagi na stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, włożony wysiłek, przygotowanie do zajęć w materiały i niezbędne pomoce,
 - obniżenie wymagań dotyczących estetyki zeszytu przedmiotowego.
- Sprawdzone i ocenione prace pisemne i plastyczne nauczyciel oddaje uczniom lub przechowuje do końca danego roku szkolnego. Pozostają one do wglądu uczniów i rodziców.